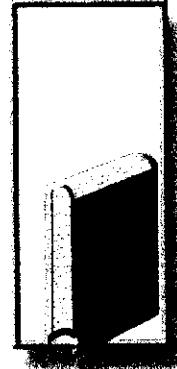

اسپهبد، خود گفته است: «من رنگ را همیشه به عنوان مضمون و محتوا پایاد می‌کنم، نه به خاطر زیبایی اش؛ رنگ هرجا که آمده یک نقشی را عهده‌دار بوده و منظوری را متعهد بوده است... در درگزیری دورنی ام همیشه آبستراکسیون بمسود فیگور و در نهایت به نفع مفهوم‌گرایی عقب می‌نشیند...» و این مفهوم‌گرایی چیزی است که هم آغداشلو و هم مجابی برآن انگشت گذاشته‌اند.

... باری آنچه گفتند است این دو مقاله مفصل درباره هنر و اندیشه اسپهبد گفته‌اند. حضور این نوشه‌ها در کتاب مجموعه‌ای از آثار متعلق به گستره وسیعی از سه دهه خلقت یکی از بزرگ‌ترین نقاشان دوران معاصر ایران، مجموعه‌ای که رام دست و نگاه و حوصله ماست - فرصتی فراهم آورده است که بتوانیم با فراغ بال سرنخ‌هایی از راز بزرگ تأثیرگذاری و ماندگاری هنر اسپهبد را کشف کنیم؛ فرصتی که در نمایشگاه‌ها یا گالری‌ها به ندرت دست می‌دهد؛ به خصوص که اسپهبد همیشه خود را از آوازه‌گری‌های رایج دور نگه داشته و تمایل چندانی به برگزاری نمایشگاه به هر قیمت، نشان نمی‌دهد. هرچند ایده‌آل این است که آثار ابتدا در نمایشگاه در اندازه‌های واقعی دیده شوند و بار و بارهای دیگر در مجموعه‌هایی از این نوع مورد مدافنه و بررسی‌های سبک‌شناختی و فنی قرار بگیرند. اگر بحوث‌هایم ویژگی آثار اسپهبد را فقط در چند جمله بیان کنیم، می‌توانیم بگوییم که این آثار ریشه‌های عمیقی در خاک زمین و زمانه خود دارند. اسپهبد متولد ۱۳۳۰ است. دست کم چهار رویداد مهم را در زندگی خود تجربه کرده است: شکست آغاز دهه ۴۰، عصیان پایان دهه ۴۰، شکست آغاز دهه ۵۰، عصیان پایان دهه ۵۰، انقلاب، و جنگ. هنرمند به مدد شاخک‌های خود عبور داده و شکل‌بندی (Formation)‌هایی از خط و رنگ و بافت پدید آورده است، که برآزende‌ترین صفت برای آنها صفت مهیب است. این کتاب یادگاری ماندگار از روح دوران ما خواهد ماند.

علیرضا اسپهبد

«مفهومی» برای القای پیامشان بدماههای مستقیم‌تر و سرراست تر توسل می‌جویند. آغداشلو برای توضیح این تناظر به تجربه‌های او به عنوان یک گرافیست اشاره می‌کند. مجابی مشخصه‌های بارز آثار دهه هفتاد (تا سال ۷۵) شامل می‌شود، دوره‌های مختلف هنرآفرینی او را دربر می‌گیرد: دوره «کلاعه‌ها»، دوره‌های مدارنگی و پاستل که همزمان با سالهای تحصیل در لندن است، دوره دهه ۶۰، و دوره نیمه اول دهه هفتاد... آیدین آغداشلو و جواد مجابی هریک طی مقاله‌ای به توضیح جنبه‌های گوناگون نقاشی‌های اسپهبد پرداخته‌اند. آغداشلو، او را یک نقاش «مفهومی» می‌داند، نقاشی که «راوی بسی طرف منظره‌ها و اشیا و نقش‌های تزئینی نیست». نقاشی است که پایام دارد و این پیام را «از راهی غیرمستقیم - و شدن «شوه»‌های رنگی در ترکیب‌بندی؛ و... هنرمندانه - منتقل می‌کند». در حالی که نقاشان